

Rudolf Steiner

**JAK DALECE JE MYSTÉRIUM GOLGOTY SMYSLEM
CELÉHO ZEMSKÉHO VÝVOJE**

Oxford 27. 8. 1922

Lidstvo musí opět dojít k tomu, aby všemi silami, které žijí v lidské duši, pochopilo mystérium Golgoty – nejen je chápat tak, jak je to možné z dnešní civilizace, nýbrž tak, že se celá lidská bytost může spojit z mystériem Golgoty.

To však bude možno lidstvu teprve tehdy, až se bude moci přiblížit opět mystériu Golgoty z hlediska duchovního poznání. Žádné intelektuální poznatky nemohou vskutku být s to, aby se křesťanství ve světě uplatnilo se svým úplným podnětem, neboť každé intelektuální poznání zachytí pouze lidské myšlení. A my musíme – potom, když máme určitý poznatek promlouvající pouze z myšlení – vyhledat ze svých instinktů naše podněty vůle – chtění – a ony jsou právě nejdůležitějšími podněty pravého křesťanství; tyto podněty ke chtění nemůžeme vyciťovat ze světa duchovního, neboť v něm prostě nejsou. V přítomné době nezbývá nic jiného nežli obrátit svůj zrak opět k velké otázce lidstva: do jaké míry je mystérium Golgoty smyslem vývoje Země.

Nejlépe bude uvést, předvést to, co má být vysloveno, v obraze, možná v obraze poněkud paradoxním. Kdyby přišla na Zem nějaká bytost z jiné planety, tu by tato bytost pravděpodobně – poněvadž nemůže být člověkem v pozemském smyslu – shledávala na Zemi všechno nesrozumitelným; je však mým nejhlubším přesvědčením, čerpaným z poznání zemského vývoje, že by taková bytost – byť by přišla z Marsu nebo Jupitera – byla hluboce uchválena obrazem Leonarda da Vinci – Večeře Páně. Neboť by taková bytost v tomto obraze našla něco, co by jí pravilo: se Zemí a jejím vývojem je spojen hlubší smysl. A z tohoto smyslu, který zahrnuje mystérium Golgoty, by tato bytost, která přišla na Zem z jiných světů, měla umožněno porozumět i ostatním projevům (jevům).

My, lidé přítomnosti, nevíme vůbec, jak silně jsme vnikli do intelektuální abstrakce. Proto se nemůžeme vžít do duší lidí, kteří žili nějakou dobu před mystériem na Golgotě. Ony lidské duše byly zcela jiné nežli jsou lidské duše dnes. My si představujeme dějiny lidstva podobné oněm pochodům, které se dějí dnes. Avšak lidské duše prodělaly významný vývoj a v době před mystériem na Golgotě byly takové, že všichni lidé, i ti, jimž se dostalo nejprimitivnějšího vzdělání, sami v sobě pohlíželi na něco, co bylo duševní bytostí a co můžeme nazvat vzpomínkou na dobu, kterou lidská duše prožívá nežli sestoupí do pozemského těla.

Tak jako si dnes my v obyčejném životě vzpomínáme na to, co jsme prožili od svého třetího, čtvrtého, pátého roku, tak měla lidská duše vzpomínku na svůj život před zrozením ve světě duchovním. Člověk byl sám sobě jaksi průsvitný v duševním smyslu; věděl: já jsem duše a já jsem byl duší nežli jsem sestoupil na Zem. A zvláště ve starších dobách věděl jisté podrobnosti o svém duchovně-duševním životě, o svém sestupu na Zem. Prožíval sám sebe ve světových obrazech. Pohlížel vzhůru ke hvězdám a viděl hvězdy nejen v abstraktních obrazcích jako my, nýbrž viděl je ve snových imaginacích. Zřel celý svět proniknutý snovými imaginacemi a mohl si říci: To je poslední odlesk onoho duchovního světa, z něhož jsem sestoupil, a tím, že jsem jako duše z tohoto duchovního světa sestoupil, uvěznil jsem se v pozemském těle. – A nikdy se tento člověk starších dob nespojoval tak silně se svým lidským tělem, aby nebyl měl zážitek duševna.

Co to tedy bylo, co tento člověk starších dob prožíval?

Prožíval to, že si mohl říci: Tu jsem byl já – nežli jsem sestoupil na Zem – v onom světě, v němž není Slunce pouhým světlo šířícím nebeským tělesem, – v němž Slunce je místem, kde se shromažďují vyšší duchovní hierarchie. Žil jsem ve světě, z něhož Slunce nevysílalo pouze světlo, nýbrž zářící moudrost. Nebyl jsem v prostoru fyzickém, nýbrž v prostoru duchovním. Žil jsem ve světě, v němž jsou hvězdy něčím bytostným, bytostmi, které uplatňují svoji vůli. Z tohoto světa jsem sestoupil dolů.

A s takovým pocitem spojovaly se u tohoto člověka starších dob dva zážitky: zážitek přírody a zážitek hříchu.

Tento zážitek hříchu – moderní člověk ho již nemá, protože hřích žije pro něj pouze ve světě abstraktního bytí – je pro něj jen něčím tradičním, něčím, co jako něco mravně-morálního nemůže uvést ve spojení s přírodní nutností. Tyto dva proudy ve světovém bytí – přírodní nutnost na straně jedné a mravně-morální nutnost na straně druhé – pro lidi starší doby neexistovaly. Veškerá nutnost morálky byla pro ně také nutností přírody; veškerá nutnost přírodní byla též nutností morální.

Tak si mohl člověk říci: Já jsem musel sestoupit z božsky duchovního světa. Ale tím, že jsem vstoupil do lidského těla, jsem vůči onomu světu, z něhož jsem sestoupil, vlastně nemocný. A pojem nemoci a hříchu se dávnému člověku spojovaly. Člověk se zde na Zemi pociťoval tak, že musí v sobě nalézt přemožení nemoci. Proto stále více vystupovalo do vědomí těchto dřívějších duší následující: jako výchovy potřebujeme něco, co je lékem. Výchova je lékařství, výchova je terapie. A objevily se takové postavy jako terapeuté – jako léčitelé krátce před mystériem na Golgotě.

I v Řecku byl veškerý duchovní život myšlen ve spojení s léčením lidí, neboť lidé pociťovali: na počátku zemského vývoje byl člověk zdravější a vyvíjel se pak postupně tak, že se stále více vzdaloval božsky duchovní bytosti. To byl pojem onemocnění – třebaže to bylo zapomenuto – který se rozprostíral po světě, do něhož pak historicky vstoupilo mystérium Golgoty. Neboť v oněch starších dobách chápal člověk duchovno pohledem do minulosti: „Musím pohlédnout před svoje zrození, chci-li pohlížet k duchovnu. Musím pohlédnout zpět do minulosti: tam je Duch. Z tohoto Ducha jsem se zrodil a tohoto Ducha musím opět nalézt. Avšak od tohoto Ducha jsem se vzdálil.“

A tak pociťoval člověk minulosti ducha, od něhož se vzdálil, jako Ducha Otcova. A v mystériích byl nejvyšším zasvěcencem ten, jenž sám v sobě, ve svém srdci, ve své duši vyvinul ony síly, jimiž mohl zevně jako člověk představovat Otce. A když žáci mystérií překročili bránu mystérií, vstupovali do oněch učilišť, která byla zároveň ústavy, kde se pěstovalo zároveň umění, poznání a svátostné kultury, a když pak stáli před nejvyšším zasvěcencem, spatřovali v něm zástupce Boha Otce. Otcové byli vyššími zasvěcenci nežli sluneční hrdinové. Otcovský princip vládl před mystériem na Golgotě.

A lidstvo pociťovalo, jak se stále víc a více vzdálilo od Otce – od toho, o čemž říkali: *Ex Deo nascimur (z Boha zrození)* – a že musí být uzdraveno. Lidstvo očekávalo v tom, jehož má poznat, Léčitele, Spasitele. Pro nás (nám) není již Kristus živoucí jako spasitel – léčitel; ale teprve, až jej poznáme jako lékaře světa, jako velkého léčitele, budeme ho moci správně postavit do světa.

To tedy byl základní pocit, který měly staré duše před mystériem na Golgotě, o svém vztahu k nadmyslovému světu Otcovu. A co bylo pociťováno v Řecku, co žilo v tom podivuhodném výroku: Lépe býti žebrákem na Zemi nežli králem v říši stínů – to značí, že lidstvo se naučilo hluboce pociťovat, jak se v celé své bytosti vzdálilo od nadmyslového světa. Hluboká touha žila zároveň vlidech po tomto nadmyslovém světě.

Avšak nikdy by nebylo lidstvo – kdyby se bylo dále vyvíjelo jen s vědomím Boha Otce – mohlo dojít k plnému sebeuvědomění svého Já, k vnitřní svobodě. Neboť aby došlo lidstvo k vnitřní svobodě, muselo do lidské bytosti právě vstoupit něco, co oproti dřívějším stavům bylo pociťováno jako nemoc. Celé lidstvo pocítilo v jistém smyslu nemoc Lazarovu. Ale to právě nebyla nemoc vedoucí k smrti, nýbrž k osvobození, k novému poznání věčna v člověku.

Můžeme říci: lidé stále více zapomínali na onu duchovně duševní minulost před zrozením, stále více obraceli svůj zrak na fyzické okolí. Jestliže dávná duše pohlížela prostřednictvím těla do tohoto fyzického okolí, viděla právě ve hvězdách všude obrazy duchovna, jež opustila, když přišla zrozením na Zem. Ve světle Slunce zřela zářící moudrost, uprostřed níž žila jako v živoucí atmosféře, a viděla ve Slunci samém sbor vyšších hierarchií; byla seslána na Zem. Avšak to všechno lidstvo zapomnělo.

A toto bylo pociťováno, když se přiblížilo osmé, sedmé a následující staletí před mystériem Golgoty. Nevyprávějí-li zevní dějiny o tom ničeho, je to právě nedostatek zevních dějin. Kdo může duchovně dějiny sledovat, tomu se to projevuje tak, že na počátku lidského vývoje existovalo mohutné vědomí o Bohu Otci, a že toto vědomí se poznenáhlu tlumilo, takže člověk potom měl možnost vidět kolem sebe přírodu zbavenou ducha.

Mnohé z toho nebylo tehdy vyslovováno, mnohé bylo uloženo v nevědomých hlubinách lidských duší. Ale to, co nejvíce působilo do neuvědomělých oblastí lidské duše, byla otázka, kterou lidé neodívali do slov, kterou pociťovali jen ve svých srdcích – otázka: Kolem nás je příroda. Kde je Duch, jehož dětmi jsme? Kde uzříme Ducha, jehož dětmi jsme? V nejlepších duších čtvrtého, třetího, druhého, prvního století před mystériem Golgoty nevědomě žila tato otázka, aniž byla do slov formulována.

Byla to doba otázek, doba, v níž lidstvo pociťovalo vzdálení se od Boha otce, kdy lidé jaksi též věděli v hlubinách duše: musí tomu tak být. Deo nascimur ...

Víme ale o tom ještě, můžeme to vědět?

Pohlédneme-li ještě poněkud hlouběji do duší lidí, kteří žili v onom období, kdy se blížilo mystérium Golgoty, ukazuje se nám následující: Tu byly jednodušší, primitivnější duše, které mohly jen hluboce ve svém podvědomí pociťovat, jak se nyní oddělily od souvislosti s Otcem. Neboť ony byly potomky oněch pralidů, kteří nebyli žádným způsobem tak zvířecí, jak si je dnes přírodní věda představuje, nýbrž v postavě podobné zvířecí měli duši, jejímž prostřednictvím ze starého snivého jasnozření věděli: my jsme nastoupili z božsky duchovního světa a přijali jsme lidské tělo. Do zemského světa nás doprovázel Bůh Otec. Z něho jsme se zrodili.

Avšak nejstarší duše lidstva věděly: v duchovních světech, z nichž nastoupily, zanechaly něco, co my nazýváme, nebo později to bylo tak pojmenováno – „Krista“. Proto první křesťanští spisovatelé pravili, že nejstarší duše byly křesťany: tyto duše se skutečně uměly modlit ke Kristu. Ale v duchovních světech, v nichž prodlévaly nežli sestoupily na Zem, tam byl Kristus ústředním bodem jejich nazírání, tam byl Kristus ústřední bytostí, k níž obracely svůj duševní zrak. A na toto spojení – spolužití s Kristem v předzemském bytí – si lidé na Zemi vzpomínali.

Potom byly jiné krajiny – a Platon na příklad o nich hovoří zcela zvláštním způsobem – kde byli žáci zasvěcováni do mystérií, v nichž bylo probouzeno zření do nadmyslových světů, v nichž byly z lidské bytosti uvolňovány síly, jimiž žáci mohli nazírat do duchovních světů. Tito žáci zasvěcenců učili se skutečně poznávat Krista nejen pouze na základě temné vzpomínky – toho Krista, s nímž všechny lidské duše žily nežli sestoupily na Zem a jenž žil pak v lidských duších jako polozapomenutá

představa zde na Zemi, nýbrž učili se poznávat Krista opět v celé jeho podobě. Ale učili se ho poznávat jako bytost, která v nadzemských světech jaksi svoji úlohu skončila (ztratila).

V mystériích druhého a prvního století před mystériem Golgoty lidé v mystériích pohlíželi totiž zcela zvláštním způsobem na onu bytost nadsmyslových světů, která byla později nazývána bytostí Kristovou. Oni mi řekli: tato bytost – na kterou pohlížíme v nadsmyslových světech – ztrácí pro naše vidění stále více a více svou aktivitu. Je to vskutku ona bytost, která vnikla do lidských duší vzpomínkou na dobu před zrozením, jež pak v pozemském bytí oživila. Tato bytost, která později byla nazývána bytostí Kristovou, připadala zasvěcencům jako bytost, jež ztratila svoji aktivitu, protože lidé tyto vzpomínky již dále nemají a mít nemohou.

A tak žili tito zasvěcenci dále a stále více a více v nich vzcházelo vědomí: tato bytost, na kterou si pralidstvo vzpomínalo v bytí zemském a na kterou pohlížíme, jak neustále ztrácí svoji aktivitu v duchovních světech, tato bytost si vyhledává novou životní úroveň. Sestoupí na Zem, aby v člověku opět probudila nadsmyslovou duchovnost.

A lidé počali promlouvat o oné bytosti, která byla později označována jménem Kristus, jako o Onom, jenž jednou v budoucnosti sestoupí na Zem, přijme lidské tělo, jak to pak skutečně učinil v Ježíši z Nazaretu. A v posledních stoletích před mystériem Golgoty bylo toto promlouvání o Kristu jako o tom, který přijde, jedním z hlavních obsahů hovorů vůbec. A my vidíme v obrazné velkoleposti ony tři mágy nebo tři krále z Východu jako zástupce oněch zasvěcenců, kteří ve svých zasvěcovacích místech učili: Kristus přijde, až se naplní čas a znamení nebeská jej zvěstují. Pak jej musíme vyhledat na skrytém místě. – A v evangeliích zaznívá všude jako hlubší tajemství to, co se odhaluje ve vývoji lidstva, pohlížíme-li na něj opět duchovním zrakem.

Tak pohlíželi primitivní lidé jako ztracenci vzhůru k duchovnímu, nadsmyslovému světu. Řekli si ve svém podvědomí: na Krista jsme zapomněli ... A pohlíželi na přírodu kolem sebe ... a otázka, kterou jsem prve naznačil, vzcházela v jejich srdcích: Jak opět nalezneme nadsmyslový svět? A zasvěcenci v mystériích věděli: Tato bytost přijde a přijme lidskou podobu. A to, co duše dříve prožívaly v bytí před zrozením, to budou prožívat v nazírání na mystérium Golgoty.

Tak byla dána odpověď – nikoli rozumářským způsobem, nýbrž nejmohutnější skutečností, jež se kdy na Zemi uskutečnila – na otázku: jak dojdeme opět k nadsmyslovému světu. A lidé, kteří tedy vyvinuli pocit pro to, co se stalo, ti se naučili od těch, kteří to věděli, že v člověku Ježíši skutečně žil Bůh: onen Bůh, na něhož lidstvo zapomnělo (nevědomostí), protože se vyvinuly síly těla směřující ke svobodě (ke svobodné volbě dobra a zla) – a On se nyní objevil v nové podobě, takže ho mohli zřít, mohli na něj pohlížet, takže dějiny mohly o něm promlouvat jako o bytosti pozemské – onen Bůh, jehož dříve znali jen nahoře ve světě duchovním – sestoupil, putoval v Palestině a posvětil Zemi tím, že sám vstoupil do pozemského těla. Proto existovala u těch, kteří v tehdejší smyslu byli vzdělanými lidmi, velká otázka: Jakou cestu nastoupil Kristus, aby došel k Ježíši. (Kristus jakožto božská bytost našeho planetárního systému, dosud nezrozená; Ježíš jakožto obyčejný, avšak dokonalý člověk, připravovaný po mnoho inkarnací, aby se mohl stát nositelem Kristovy bytosti, která do něho vstoupila při křtu v Jordáně v jeho 30. roce, aby skrze něj působila a vykonala své poslání).

Otázka po Kristu byla v dobách prvotního křesťanství čistě duchovní. Lidé nebádali o Ježíši, nýbrž hledali Krista, jak sestoupil. Lidé pohlíželi vzhůru do nadsmyslových světů a zřeli sestup Kristův na Zem, a tázali se: Jak se nadzemská bytost stala

bytostí zemskou? A proto prostí lidé, kteří Krista obklopovali jako jeho učedníci, měli možnost mluvit s ním jako s duchem i po jeho smrti. A to nejdůležitější, co mohl říci po smrti, je zachováno jen v několika útržcích; ale duchovní věda, duchovní poznání může vybádat, co Kristus promlouval k těm, kteří byli jeho nejbližšími – po smrti, neboť se jim projevoval jen ve své duchovnosti.

Tu k nim promlouval jako velký léčitel, jako Therapeut, jenž byl Utěшитelem, neboť On věděl o tajemství, že lidé kdysi měli vzpomínku na něho, neboť s ním byli pospolu v nadmyslových světech, v bytí před zrozením. A nyní jim mohl říci: Dříve jsem vám dával schopnost vzpomínat si na vaše nadmyslové, předpozemské bytí. Dnes vám dávám – přijmete-li mne do svých srdcí, přijmete-li mne do svých duší – sílu, abyste prošli branou smrti s vědomím nesmrtelnosti. A nebudete poznávat jen Otce – Ex Deo nascimur – nýbrž budete pociťovat Syna jako toho, s nímž budete moci umírat umírat a přeci zůstat živoucími: In Christo morimur (*v Kristu umíráme*).

Toto nebylo přirozeně oděno slovy, která já nyní vyslovuji, ale podle smyslu bylo to, co Kristus sděloval těm, kteří mu byli blízcí po smrti těla. Když byli lidé pralidmi, neznali smrti, neboť již od dob, kdy dosáhli vědomí, měli vnitřní poznávání své duševnosti: věděli o tom, co zemřít nemůže. Mohli vidět kolem sebe lidi umírat, ale umírání bylo jim jen zdáním ve skutečnostech je obklopujících. Umírání lidé nepociťovali. Až když se blížilo mystérium Golgoty, pociťovali lidé skutečnost umírání, neboť jejich duševno se ponenáhu tak spojilo s tělesností, že mohla vyvstat pochybnost, jak může duše žít déle, když se tělo rozpadne. To nebylo žádným problémem v dřívějších dobách, neboť lidé duši znali.

Nyní přišel Kristus a pravil: Já chci s vámi žít na Zemi, abyste uměli sílu svoji duši tak podnitit, tak vnitřně podnitit, že ji budete moci pronést smrtí jako duši živoucí. – To bylo, co Pavel ihned nepochopil a pochopil teprve, když jemu samému se otevřel přístup k nadmyslovým světům, když na této Zemi obdržel dojem (*impresi*) Krista Ježíše. Proto se dnes Pavlovo křesťanství stále méně cení, neboť si nárokuje, abychom na Krista pohlíželi jako na bytost, jež přišla ze světů nadmyslových a spojila svoji nadzemskou sílu s pozemským člověkem.

Tak se připojilo ve vývoji lidstva k vědomí o: „Z Boha – totiž z Boha Otce jsme se zrodili“ – slovo života, útěchy a síly: V Kristu umíráme. To znamená: Žijeme v Něm.

To, co se stalo pro lidstvo prostřednictvím mystéria Golgoty, se nám nejlépe postaví před duši, když nyní vylíčím z hlediska dnešního zasvěcení vývoj lidstva v přítomnosti a jak musíme doufat – i v budoucnosti. Pokusil jsem se předvést před vaše duše hledisko dávných zasvěcenců, hledisko zasvěcenců v době mystéria Golgoty. Nyní bych se pokusil vylíčit hledisko zasvěcení doby přítomné, toho, jenž přistupuje k životu nejen na základě zevního poznání přírody, nýbrž v kterém se probudily ony síly poznávací, jež můžeme v duši probudit oněmi prostředky, jež jsou uváděny v duchovně-vědecké literatuře.

Když si takový zasvěcenec vydobyl poznání, které je dnes září a vítězstvím doby a v němž se cítí blažení s jistým vyšším vědomím ti lidé, kteří si ho vydobyli, tu on se pociťuje s těmito poznatky v situaci tragické. Neboť novější, dnešní zasvěcenec pociťuje právě ono poznání, které dnes ve světě platí a je považováno za obzvláště cenné – když je spojuje se svou duší, jako umírání. A čím více moderní zasvěcenec, jemuž vzešel před duši svět nadmyslových úrovní, proniká tím, co dnes celý svět nazývá vědou, tím víc pociťuje ve své duši tuto vědu jako odumírání. Vědy se modernímu zasvěcenci jeví a pociťuje je jako hrob duše. Duše se pociťuje ještě zaživa spojena se smrtí, získává-li si způsobem moderní vědy poznatky o světě. A on pociťuje toto umírání často hluboce a mocně. A pak hledá důvod, proč vždy, poznává-li v moderním smyslu – umírá, proč má přímo pocit, který vychází jako

zápach z mrtvoly, když se právě pozvedá až k nejvyšším moderním poznatkům, jež skutečně dovede oceňovat, a přece jsou mu předzvěstí smrti.

Tu si řekne na základě svého poznání o nadsmyslových světech něco, co vám vylíčím obrazně. Žili jsme duchovně-duševně nežli jsme sestoupili na Zem. O tom, co jsme tu v celé realitě prožili duchovně-duševně v předzemském bytí, máme ve svých duších zde na Zemi jen myšlenky, pojmy, představy. Ty existují v naší duši. Ale jak jsou v naší duši?

Pohledme na člověka mezi zrozením a smrtí, zcela živého, s masem a krví, jež proniká jeho tělem. Nazýváme ho „živoucím“: Nyní prochází branou smrti. Z fyzického člověka vidíme mrtvolu, jež přejde do Země, do zemských žilů. Pohledme na fyzicky mrtvého člověka: máme před sebou mrtvolu, zbytek z člověka proniklého živoucí krví. Člověk je fyzicky mrtev. Díváme se zpět, ale nyní pohledem iniciátora, do své vlastní duše. Díváme se na své vlastní myšlenky, které máme nyní za života mezi zrozením a smrtí, pohlížíme na myšlenky, jež nám dává moderní moudrost a věda ... a vidíme: ony jsou mrtvolami toho, čím jsme byli nežli jsme sestoupili na Zem. Tak se má mrtvola člověka k člověku živoucímu, tak se mají naše myšlenky, kterých si dnes vážíme jako největšího pokladu, myšlenky, které nám přinášejí poznatky o zevní přírodě, k tomu, čím jsme byli v duchovních světech.

To je to, co moderní zasvěcenec může prožívat. Neprožívá v myšlenkách pravý život, nýbrž prožívá v těchto myšlenkách mrtvolu své duše. To je skutečnost, to je něčím, co není vysloveno na základě sentimentality, nýbrž něco, co právě vystupuje dnes mocně před duši, která má vyšší poznání. To je něčím, co si neříká sentimentální mystický snílek, který by chtěl něco vycítit z temných mystických hlubin vlastní bytosti. Kdo však dnes kráčí branou zasvěcení, odhaluje ve své duši tyto myšlenky, které však právě proto, že jsou neživé, umožňují živoucí svobodu! Tyto myšlenky jsou celým podkladem lidské svobody; právě proto, že jsou mrtvé, nenutí člověka k ničemu. (Jejich mrtvost však není pro něj ničím odporným či nepříjemným). Člověk se může dnes stát svobodnou bytostí, poněvadž má co činit nikoliv se živými, nýbrž s mrtvými myšlenkami. Mrtvé myšlenky mohou být člověkem uchopeny a použity ke svobodě.

Ale prožíváme je také s celou světovou tragikou jako mrtvoly duše. Nežli duše sestoupila do pozemského světa, tu bylo všechno, co je dnes mrtvolou, něčím zcela živoucím, pohyblivým. V duchovně-nadsmyslových světech pohybovaly se mezi lidskými dušemi, které prošly branou smrti a dosud ještě nesestoupily k Zemi, bytosti vyšších hierarchií, stojících nad člověkem, a pohybovaly se tam též ony bytosti elementární, jež jsou základem přírody. To všechno bylo v duši živoucí. Zde v duši existuje dědictví z duchovních světů. Myšlenka je mrtvá.

Avšak když se moderní zasvěcenec dokáže proniknout Kristem, jak se projevil v mystériu Golgoty, chápe v nehlubším, nejniternějším smyslu slovo Pavlovo: „Ne já, ale Kristus ve mně“, pak nás provází Kristus také touto smrtí; pak pronikáme svými myšlenkami přírodu, ale Kristus putuje duchovně s námi a naše myšlenky noří do hrobu přírody. Neboť zatímco jinak máme myšlenky mrtvé, stává se příroda hrobem. Přicházíme-li však s těmito mrtvými myšlenkami k nerostům, zvířatům, světu hvězd, světu oblaků, k horám, proudům – přicházíme-li tedy s těmito mrtvými myšlenkami k nim, ale doprovázeni Kristem – podle slov „Ne já, ale Kristus ve mně“, tu prožíváme v moderním zasvěcení, noříme-li se třeba do krystalu křišťálu, že z přírody, z tohoto křišťálu vyvstává živoucí myšlenka. Jak se z nerostného hrobu myšlenka pozvedá jakožto myšlenka živá: svět nerostů způsobí, že vystoupí duch. A vede-li nás Kristus říší rostlinnou, tu všude kolem nás, kde dříve mohly žít jen mrtvé myšlenky, tu vznikají myšlenky živé.

Museli bychom se cítit nemocnými, kdybychom vcházeli do přírody a pohlíželi na hvězdný svět jen zraky počítajících astronomů a naše mrtvé myšlenky by se nořily zase do světa; museli bychom se cítit nemocnými a ta nemoc by vedla ke smrti. Dáme-li se však provázet Kristem, vnášíme-li své mrtvé myšlenky v doprovodu Krista do světa hvězd, do světa Slunce, Měsíce, oblaků, hor, řek, nerostů, rostlin, zvířat, vnášíme je do celého fyzického lidského světa; tu vše v pohledu na přírodu oživne a z hrobu vyvstane živý, nás léčící, nás ze smrti probouzející duch, Duch svatý. A cítíme se, doprovázeni jsouce Kristem, sama sebe spolu s tím, co jsme prožívali jako smrt, opět oživeni. Pociťujeme živoucího, uzdravujícího Ducha, jak k nám promlouvá ze všech bytostí tohoto světa.

To musíme opět získat v duchovním poznání, v novém iniciačním poznání. Pak pochopíme mystérium Golgoty jako smysl celého zemského bytí. Pak poznáme, jak v době, kdy se musí prostřednictvím mrtvých myšlenek vyvinout lidská svoboda, musíme být vedeni Kristem k poznání přírody; jak Kristus nejen svůj vlastní osud postavil na Zemi v umírání při mystériu na Golgotě, nýbrž jaké daroval Zemi i velkou svatodušní svobodu tím, že pozemskému lidstvu přislíbil živoucího ducha, jenž s jeho pomocí může ze všeho, co je na Zemi, vyvstat. Naše poznání zůstane mrtvým, zůstane samo hříchem, nebudeme-li my sami Kristem vzkříšení, nebude-li k nám opět promlouvat z celé přírody, z celého kosmického bytí, opět Duch, živoucí Duch.

Není to jen vymyšlená formulka: trojice – Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý ... je to něco, co je hluboce spojeno s celým vývojem kosmu a stává se v nás něčím živým – nikoli mrtvým poznatkem – když způsobíme, že Kristus sám jako Zmrtvýchvstalý v nás oživne, Kristus, jenž je tím, kdo přináší Ducha svatého.

Potom chápeme, že by to bylo něco jako nemoc, kdybychom nemohli zřít božské, z něhož jsme se zrodili ...

A je neštěstím – osudovým úderem – jestliže člověk ve svém pozemském žití nenalezne Krista, jenž ho může provázet smrtí na konci jeho života. Neboť vycitujeme-li tedy toto „In Christo morimur“, pak, pak pociťujeme i to, co chce k nám přijít prostřednictvím vedení Kristova, prostřednictvím toho, že nás Kristus doprovází; pak pocítíme, že ze všeho povstává Duch, vstává z mrtvých ještě v tomto pozemském životě. Cítíme se opět v tomto pozemském životě, že žijeme a díváme se branou smrti, kterou nás bude doprovázet Kristus, díváme se na onen život, který leží na druhé straně – za „smrtí“ – a víme nyní, proč Kristus vyslal Ducha, svatého Ducha; protože se můžeme již během tohoto našeho pozemského života spojit s tímto Duchem svatým, odevzdáme-li se vedení Krista. Smíme pak s jistotou říci: Umíráme v Kristu, kráčíme-li branou smrti.

Co jsme prožili zde svým poznáním v přírodě, je přípravou pro budoucnost. Neboť to, co by jinak bylo pouze mrtvou vědou, křísí se živoucím Duchem. Proto můžeme také říci: Jestliže na místo smrti poznání nastoupí opravdová smrt, která nám odnímá tělo: Pochopili-li jsme správně výrok „Z Otce jsme se zrodili“ a „V Kristu umíráme“ – smíme také říci pohlížejíce branou smrti: „V Duchu Svatém budeme opět vzkříšení“ – Per spiritum sanctum reviviscimus.